

Til:

Rovviltnemnda i region 5 v/
Statsforvalteren i Innlandet: sfinpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Sak: 6/25

Dato: 03.06.2025

**Klage på vedtak om kvote og område for lisensfelling av jerv i region 5/Hedmark i
2025-2026**

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette vedtak om kvote og område for lisensfelling av jerv i region 5/Hedmark i 2025-2026. Rovviltnemnda har vedtatt en kvote for lisensfelling av 15 jerver, hvorav maksimalt 10 tisper. Kvoten gjelder for perioden fra 20. august 2025 til og med 15. februar 2026, eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt. Vi ber om at vår klage tas til følge og at det ikke tillates lisensfelling av 15 jerver i region 5 i 2025-2026, fordi vilkårene for å tillate felling ikke er oppfylt i denne saken. NOAH ber om at rovviltnemndas vedtak gis oppsettende virkning inntil saken er avgjort ved klagebehandling hos Klima- og miljødepartementet.

Innledning

NOAH er svært kritisk til vedtaket, og håper rovviltnemnda tar inn over seg ansvaret for å sikre levedyktige bestander av jerv i Norge. Det er svært alarmerende at rovviltnemnda har vedtatt en kvote som er høyere enn anbefalt av sekretariatet. NOAH anser vedtaket som ugyldig siden en faglig vurdering opp mot naturmangfoldloven (nml.) ikke er lagt til grunn for endring av kvoten.

Jerv er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista. I 2024 ble det påvist 61 jervekull i Norge, ifølge Rovdata. Det er en nedgang på 3 kull sammenlignet med 2023. Dette er et katastrofalt lite antall for å sikre bestandens overlevelse, og bør medføre at det ikke under noen omstendigheter tillates lisensfelling av jerv. Selv om det bestandsmålet er oppfylt, påpeker NOAH at dette er satt altfor lavt, spesielt med tanke på Norges forpliktelse til å ta vare på arten,

samt det faktum at bestandsmålet verken er basert på forskning eller i utgangspunktet var ment å være maksimumsmål.

NOAH understreker at jerv er en norsk ansvarsart, ettersom en stor del av den europeiske jervebestanden lever i Norge (mellom 25-50 %). Det er skammelig at det er slik norske myndigheter behandler truede dyr, og ikke minst en norsk ansvarsart. Verden står midt i en naturkrise, og Norge undertegnet nylig en naturavtale som er tydelig på at alle land må stanse aktiviteter som fører til risiko for at ville dyr blir utryddet. I Norge er den rådende politikken overfor rovdyr nettopp en slik faktor.

Forskning viser dessuten at skyting av rovdyr ikke er det mest effektive for å forebygge skader på beitedyr. Dette kommer av at det alltid vil vandre nye individer av samme art til de samme områdene. Man gjør ikke områdene mindre attraktivt for nye dyr ved å felle enkeltindivider av rovdyr, og resultatet blir rutinemessig skyting av truede rovdyr som egentlig skal være fredet. Hovedkonklusjonen fra studier om hvordan redusere konflikt mellom beitedyr og rovdyr er derimot at man legger vekt på ikke-letale forebyggende tiltak. NOAH minner også om at Norge er forpliktet etter Bernkonvensjonen til å finne andre løsninger enn skyting.

NOAHs vurdering

1. Vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt

Ifølge naturmangfoldloven (nml.) § 18 kan vedtak om felling kun treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. NOAH kan ikke se hvordan rovviltnemnda kan forsvare felling av en art som er kategorisert som sterkt truet i Norge, og sårbar i andre deler av Skandinavia. Denne lisensfelling kan bidra til å redusere bestandens overlevelse på kort og lang sikt. I en presset og liten bestand som jervebestanden i Norge, vil ethvert uttak kunne ha store konsekvenser for arten som helhet. Det er fullstendig uforsvarlig å gi tillatelse til å skyte så mange dyr. Som sterkt truet art på norsk rødliste, skal jerven både etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I tillegg er jerven en norsk ansvarsart, hvilket betyr at vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på den.

Ifølge Rovdata ble det påvist kun 61 jervekull i Norge i 2024. Det nasjonale bestandsestimatet anslår at bestanden ligger på omkring 350 voksendyr (rovdata.no). Bestanden er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste, og det er utfordringer med den genetiske levedyktigheten til jervebestanden i Skandinavia.¹ Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen viser at

¹ Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen. Dokument 3:13 (2018-2019).

myndighetene ikke har lyktes i å etablere et godt samarbeid om forvaltning av jerv på tvers av regiongrensene. I region 5 har rovviltnemnda ved forrige revisjon av forvaltningsplanen redusert det rovviltprioriterte området betraktelig, i strid med Miljødirektoratets faglige uttalelse til planen den 28.06.2022 (ref: 2020/14901). Dette medførte at «korridoren» som tidligere bidro til å binde sammen forvaltningsområdene for jerv i Sør-Norge, nå er tatt vekk. Miljødirektoratet mente at «(...) *det er overordnede hensyn, som tilsier at det bør opprettholdes en forbindelse/korridor mellom jerveområdene i Oppland/Møre og Romsdal og den større østlige bestanden av jerv. Ansvar for en slik forbindelse må bæres av nemndene i region 3, 5 og 6 i fellesskap. Men i praksis er det forvaltningsplandokumentene i region 5 og/eller region 6, som må sikre at den sørvestnorske bestanden opprettholder en forbindelse østover.*» Dette er svært alvorlig, og bør medføre at det ikke tillates lisensjakt på jerv i regionen. Ved å skyte alle dyr som vandrer utenfor sonen, gis det ikke rom for vandring, noe jerven er helt avhengig av for å overleve. Generelt må rovdyr tillates å vandre nettopp fordi det er den eneste måten å tilføre nye gener og sørge for at det er mulighet for enslige foreldre å danne nye par.

Føre-var-prinsippet:

Det finnes ikke noen forvaltningsplan om langsiktig overlevelse av jervebestanden i Norge, eller noen plan for hvordan bestanden skal fås ut av statusen som sterkt truet på rødlista. I lys av de relaterte usikkerhetene med hensyn til hvordan levedyktigheten av bestanden skal sikres på lang sikt er kravet til kunnskapsgrunnlaget henholdsvis større (jf. § 8 nml.) enn det ville være hvis det var en slik plan vedtatt. Derfor har rovviltnemnda også en større plikt til å vise hvordan den langsiktige overlevelsen sikres ved andre tiltak. NOAH mener at rovviltnemnda ikke har synliggjort noen tiltak som skal sikre at fellingingen ikke medfører fare for overlevelse og levedyktighet av jervebestanden i Norge. Bestandsmålet for jerv er altfor lavt til at jervene skal fylle sin naturlige plass og økologiske rolle i naturen.

Det foreligger heller ingen vurdering av konsekvenser av kontinuerlige skadefellingstillatelser og høye lisensfellingsskvote på jerv i vedtaket. Uten bevis konkluderer rovviltnemnda med at fellingingen ikke vil true bestandens overlevelse. Dette oppfyller ikke kravet i § 8 i nml. om kunnskapsgrunnlaget til offentlige beslutninger. Siden det foreligger en risiko for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet, bør føre-var-prinsippet komme til anvendelse i denne saken.

NOAH mener at en lisensfellingsskvote på 15 jerver vil true bestandens overlevelse. Dette betyr at et av vilkårene for å tillate lisensfelling ikke er oppfylt, jf. nml. §§ 9 og 18.

2. Vilkåret om skade er ikke oppfylt

NOAH mener at den vedtatte kvoten er uforholdsmessig høy, og at det ikke finnes noe juridisk grunnlag for å åpne for lisensfelling av jerv av et slikt omfang, jf. nml. § 18 bokstav b. Ifølge informasjonen i saksframlegget har omfanget av tap av sau til jerv vist en nedgang over en lengre periode. Når det gjelder tamrein viser nemnda kun til antall erstattede tamrein, og ikke reelt tapstall. NOAH mener at tapene av beitedyr til jerv i regionen ikke er av en slik størrelse eller alvorlighet som gir grunnlag til å skyte 15 jerver.

I den forbindelse henviser NOAH til Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention, vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder i henhold til anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b (som tilsvarer nml. § 18 første ledd bokstav b): «(...) *The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)*». På lignende måte har Lovavdelingen uttalt at «*loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje*» (Lovavdelingens uttalelse den 15.12.2016, s 5). NOAH mener at dette minstekravet ikke er oppfylt i vedtaket.

NOAH kan ikke se at rovviltnemnda har gitt begrunnelse eller vist bevis om at skade forårsaket av jerv i regionen eller skadepotensialet er av et slikt omfang eller alvorlighetsgrad at nml. § 18 første ledd bokstav b kan anses å være oppfylt.

3. Vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge naturmangfoldlovens § 18 er det adgang til felling av rovdyr kun dersom vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, er oppfylt. Det finnes mange alternativer til nedskyting av jerv, men disse er ikke tilstrekkelig forsøk av rovviltnemnda, hvilket betyr at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt, jf. nml. § 18 og Bernkonvensjonen artikkel 9.

Sekretariatet har kun vurdert tidlig nedsanking som et effektivt skadeforebyggende tiltak. Det er ikke vurdert andre løsninger og om disse kan forebygge skade effektivt. Rovviltnemnda har heller ikke forklart hvorfor andre ikke-letale tiltak ikke er tilfredsstillende. Det er opp til nemnda å foreslå og beskrive slike løsninger, men det er ikke blitt gjort i denne saken. Vedtaket oppfyller dermed ikke kravet om prioritering av andre løsninger uttalt på side 7 i vedlegg til Revised resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention: «*The competent national authority should choose, among possible alternatives, the most appropriate one that*

will have the least adverse effects on the species while solving the problem. The reasoning of the choice should be objective and verifiable.»

Det finnes en rekke tiltak som har bevist langt større effekt enn å ta livet av rovdyr for å beskytte beitedyr. Det beste tiltaket er å skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Det bør også vurderes å flytte sau og tamrein til områder der det er mindre sannsynlighet for konflikt mellom beitedyr og rovdyr. Det er også mulig å gjennomføre tiltak slik at beitedyr ikke slippes ut i rovdyrområder overhodet. Det finnes også tilskudd til sauehold som velger å holde dyrene hjemme i beitesesongen. I tillegg finnes rovviltsikre gjerder, droner, vokterhund og flaggliner, som alle er forebyggende tiltak som har vist seg å være effektivt i andre land.

Det er bevis fra en rekke forskningsstudier at lokale forhold, ikke antallet rovdyr, spiller en nøkkelrolle for å redusere omfanget av tap av husdyr til rovdyr.² En av hovedkonklusjonene fra studier om hvordan redusere rovdyr- og husdyrkonflikter er at det bør legges mer vekt på ikke-letale forebyggende tiltak.^{3 4}

Ikke-selektiv felling av rovdyr har kun kortsiktig effekt og er ikke effektivt med hensikt å forhindre ytterligere angrep. Dette er på grunn av at det vandrer inn andre individer av den samme arten i området. En undersøkelse gjennomført i Spania kom til at felling av ulv er kontraproduktiv fra et skadehåndterings- og bevaringsperspektiv.⁵ Studien anbefalte å sette fokus på bedre dyreholdspraksis (ubeskyttet husdyr er mer utsatt for predasjon). Studien baserte seg på flere nye vitenskapelige publikasjoner og konkluderte med at felling av bestander av store rovdyr er uberettiget av vitenskapelige grunner. Felling undertrykker visse egenskaper i rovdyr og endrer dermed rovdirenes rolle i økosystemet. Forskerne påpekte dessuten at gjennomføring og utfall av forvaltningstiltak rettet mot store rovdyr bør vurderes av *etiske* grunner. Det er på høy tid at rovviltneemnda oppdaterer seg på nyere forskning innen dette feltet, hvorav resultatene helt klart peker på at felling av truede rovdyr ikke er effektivt for å hindre skade på husdyr.

NOAH mener det finnes alternative tiltak som er langt mer effektive enn lisensfelling for å

² Rigg, R., Find'o, S., Wechselberger, M., Gorman, M. L., Sillero-Zubiri, C., & Macdonald, D. W. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272-280.

³ Karlsson, J., & Johansson, Ö. (2010). Predictability of repeated carnivore attacks on livestock favours reactive use of mitigation measures. *Journal of Applied Ecology*, 47(1), 166-171.

⁴ Treves, Adrian., Krofel, Miha., & McManus, Jeannine. Predator control should not be a shot in the dark. *Front Ecol Environ* 2016; 14(7): 380– 388, doi:10.1002/fee.1312.

⁵ Fernández-Gil, A., Naves, J., Ordiz, A., Quevedo, M., Revilla, E., & Delibes, M. (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541., s 10.

hindre skade på beitedyr. Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor felling er den eneste tilfredsstillende løsningen, og har ikke tilstrekkelig drøftet eventuelle andre løsninger. NOAH mener derfor at vilkåret om å finne andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt i denne saken, jf. nml. § 18 andre ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9.

Konklusjon

NOAH konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av jerv, og strider med nasjonal og internasjonal lov – §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i nml., Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen. I tillegg strider vedtaket med mål 4 i den nye naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket) som ble vedtatt i desember 2022.

NOAH ber om at vår klage tas til følge og at det ikke tillates lisensfelling av 15 jerver i region 5 i 2025-2026. Vi ber om at vedtaket erklæres ugyldig på grunn av at vilkårene for å tillate lisensjakt ikke er oppfylt.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/

Henriette Løkken Diesen (biolog)